

บทที่ ๔

การออกแบบส่วนประสานกับผู้ใช้

ในการออกแบบส่วนประสานกับผู้ใช้(User interface)นี้ ผู้วิจัยได้ใช้ส่วนประสานกับผู้ใช้ของเครื่องคอมพิวเตอร์แบบ Macintosh® และส่วนประสานกับผู้ใช้ของระบบ Microsoft Window® เป็นแม่แบบในการออกแบบ ซึ่งส่วนสำคัญที่ใช้ในการประสานกับผู้ใช้ ได้แก่ การใช้สัญลักษณ์ (icon) การใช้รายการเลือกแบบดึงลง (Pull down menu) และการใช้กล่องคำโต้ตอบ (dialog box)

สัญลักษณ์ (Icon)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในโปรแกรมแบ่งลักษณะการใช้เป็นสองแบบ ดังนี้

ก. สัญลักษณ์ที่เป็นตัวชี้ตำแหน่ง (cursor)

เนื่องจากการใช้งานมีการแบ่งเป็นหลายภาวะ (mode) เช่น ภาวะการทำงานกับตัวอักษร ภาวะการทำงานกับรูปภาพ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้สืบสนว่า กำลังอยู่ในภาวะการทำงานแบบใด จึงใช้สัญลักษณ์ที่ต่างกัันแทนตัวชี้ตำแหน่ง

สัญลักษณ์	ชื่อสัญลักษณ์	ความหมายในการใช้งาน
	ข้อความ (Text)	กำลังทำงานกับตัวอักษร
	ลูกศรบนขวา	กำลังทำงานกับรูปภาพทั่วไป
	ลูกศร ๔ ทิศ	สามารถย้ายวัตถุ (ภาพ) นั้นได้ทั้ง ๔ ทิศ
	มือชี้	วัตถุหรือหัวข้อนั้นสามารถเลือกได้

ตารางที่ ๔.๑ ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์แทนตัวชี้ตำแหน่ง

ข. สัญลักษณ์ที่ใช้ช่วยการสื่อสารกับผู้ใช้

ในกรณีที่เราต้องการเน้นให้ผู้ใช้เข้าใจสิ่งที่โปรแกรมจะสื่อสารด้วยให้ดียิ่งขึ้นซึ่งในการวิจัยนี้เราใช้เป็นส่วนประกอบของกล่องคำโต้ตอบประเภทต่าง ๆ นั้นเอง

ในการออกแบบสัญลักษณ์ประเภทนี้เราใช้ออกแบบตามสัญลักษณ์ที่ใช้กันอยู่ทั่วโลกเป็นแม่แบบ ตัวอย่างของสัญลักษณ์ที่ใช้โปรดดูในตาราง ๔.๒

สัญลักษณ์	ชื่อสัญลักษณ์	ความหมายในการใช้งาน
	ข่าวสาร	แสดงข่าวสารทั่วไป
	ระวัง	เตือนให้ผู้ใช้ระมัดระวัง
	อันตราย	เกิดความผิดพลาดขึ้น

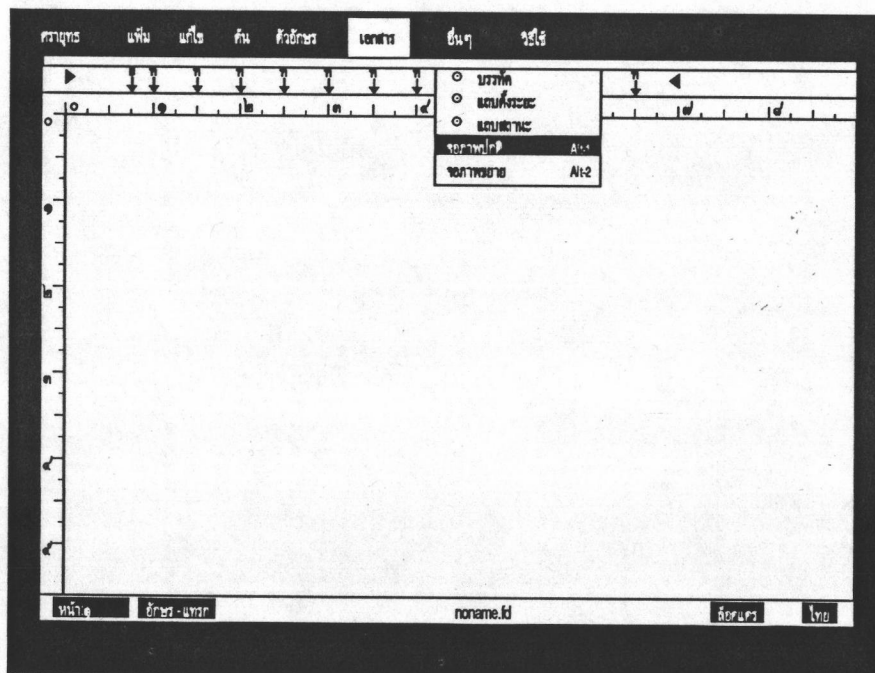
ตาราง ๔.๒ ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสาร

รายการเลือกแบบดึงลง(pulldown menu)

ระบบรายการเลือกแบบดึงลงนี้เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ โดยใช้ภาษาไทยทั้งหมด(ดูภาพที่ ๔.๑) นอกจากนี้ยังมีลักษณะพิเศษที่ควรกล่าวถึงดังนี้

รายการเลือกย่อยที่มีสัญลักษณ์ วงกลมเล็กๆ นำหน้า หมายถึง รายการเลือกที่มีลักษณะคล้ายสวิทช์ เปิดปิด กล่าวคือ ถ้าวงกลมนั้น ทึบ จะหมายถึงภาวะ ถูกเลือก(on) ถ้าไม่ทึบ จะหมายถึงภาวะ ยังไม่ถูกเลือก(off)

รายการเลือกย่อยใด ที่สามารถเลือกใช้ได้โดยการกด แป้นพิเศษ ก็จะมีสัญลักษณ์ของแป้นพิเศษนั้นต่อท้าย ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์ของแป้น ดูในตาราง ๔.๓

ภาพที่ ๔.๑ รายการเลือกแบบดึงลงที่นำมาใช้

สัญลักษณ์	ชื่อแป้น
^T	Ctrl-T
^U	Ctrl-U
Alt-S	Alternate-S
Sh F1	Shift-F1

ตาราง ๔.๓ ตัวอย่างสัญลักษณ์ของแป้น

กล่องคำโต้ตอบ(dialog box)

กล่องคำโต้ตอบหมายถึง กล่องที่ประกอบไปด้วยส่วนประกอบหลายแบบ ได้แก่ ข้อความ สัญลักษณ์ รายการเลือก(selectable list) ตัวเลือก(Option) ส่วนเติมข้อความ(input string Area)และ ปุ่มเลือก(select button) ซึ่งส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ ประกอบกันขึ้นเพื่อ ใช้ในการแจ้งข่าวสารแก่ผู้ใช้ และการสอบถามข้อมูลจากผู้ใช้ ตัวอย่างของกล่องโต้ตอบ ปรากฏอยู่ในภาพที่ ๔.๒ ๔.๓ ๔.๔ และ ๔.๕

คุณสมบัติของส่วนประกอบต่างๆ ของกล่องคำโต้ตอบมีดังนี้

ก. ข้อความ(string)

เป็นข้อความที่ใช้แสดงให้ผู้ใช้ทราบ ทัวไป ดูภาพที่ ๔.๒ ประกอบ

ข. สัญลักษณ์(icon)

เป็นภาพที่ใช้ประกอบคำอธิบาย ดูภาพที่ ๔.๓ ประกอบ

ค. รายการเลือก(selectable list)

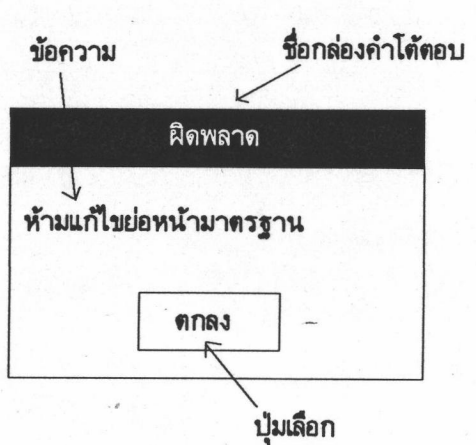
เป็นรายการที่อนุญาตให้ผู้ใช้เลือกได้ ในกรณีที่ยังไม่ได้เลือกรายการใด ตัวชี้ตำแหน่งจะมีรูปร่างเป็นเครื่องหมายคำถาม และในกรณีที่มีการเลือกรายการหนึ่งรายการใดแล้ว จะ มีการแสดงรายการนั้น ดูภาพที่ ๔.๔ และ ๔.๕ ประกอบ

ง. ตัวเลือก(Option)

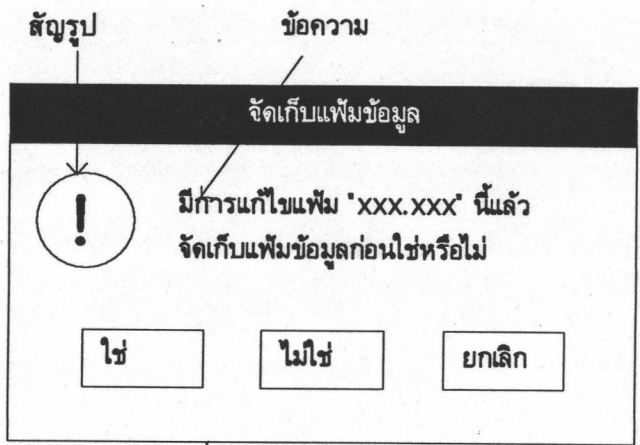
เป็นสิ่งที่อนุญาตให้ผู้ใช้เลือกหรือไม่ก็ได้ โดยจะมีอยู่ ๒ ภาวะ คือ เลือกแล้ว(on) ซึ่งจะแทนด้วยสัญลักษณ์ วงกลมทึบ และยังไม่ถูกเลือก(off) ซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์ วงกลมโปร่ง ดูรูป ๔.๕ ประกอบ

จ. ส่วนเติมข้อความ(input string area)

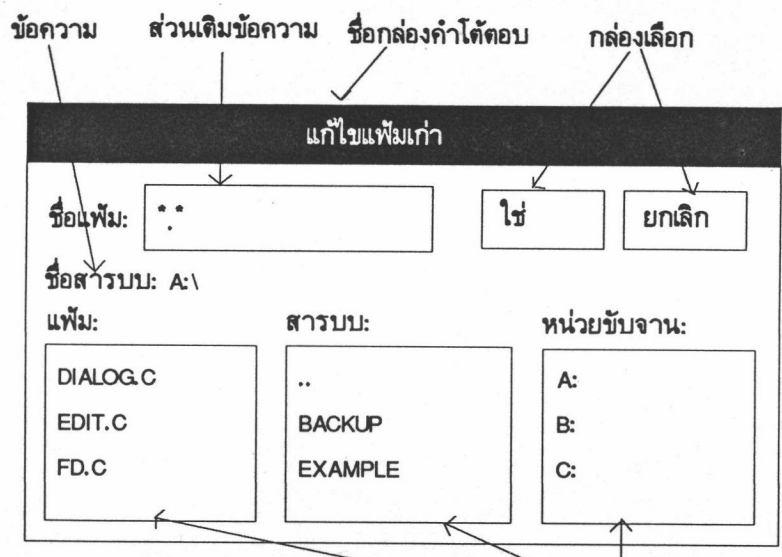
ส่วนนี้จะอนุญาตให้ผู้ใช้เติมข้อความที่ต้องการลง ซึ่งโปรแกรมจะนำไปประมวลผลต่อไป ดูภาพที่ ๔.๔ และ ๔.๕ ประกอบ

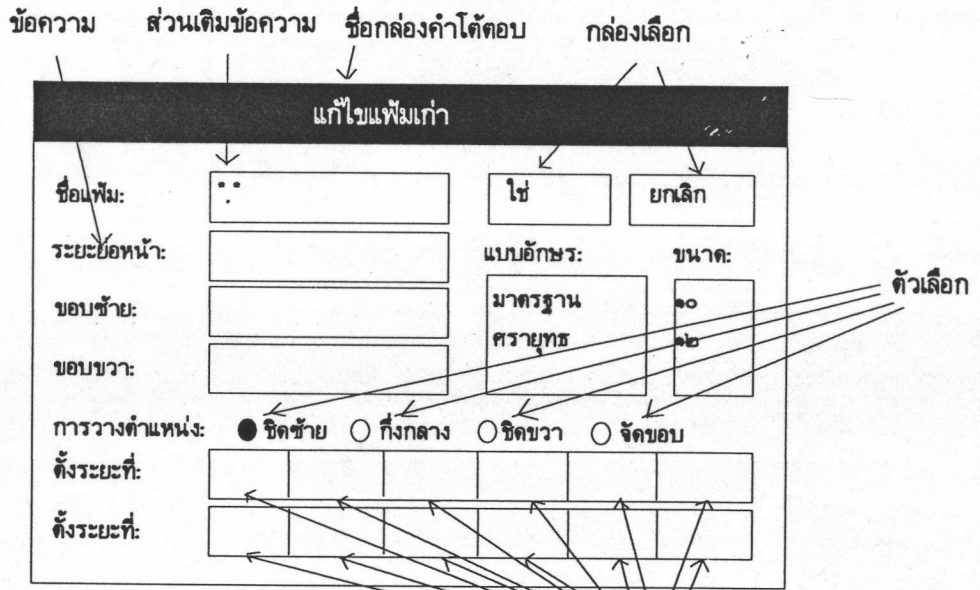
ภาพที่ ๔.๒ ตัวอย่างกล่องคำตอบ ๑

ภาพที่ ๔.๓ ตัวอย่างกล่องคำตอบ ๒

ภาพที่ ๔.๔ ตัวอย่างกล่องคำตอบ ๓

ภาพที่ ๔.๕ ตัวอย่างกล่องคำตอบ ๔

ฉ. ปุ่มเลือก(Select botton)

ส่วนนี้จะอนุญาตให้ผู้ใช้เลือกได้คล้ายตัวเลือก แต่จะมีลักษณะพิเศษตรงที่หลังการเลือก โปรแกรมจะมีการปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้

- ๑. พยายามที่จะปิดกล่องคำตอบ หรือ
  - ๒. เปิดกล่องคำตอบอื่นมาทำงานต่อ
- รูปภาพที่ ๔.๒ ถึง ๔.๕ ประกอบ

การปฏิบัติของผู้ใช้ต่อกล่องคำตอบจะเป็นดังนี้

ใช้แป้น Tab และ Shift-tab ในการเคลื่อนที่ไปมาตามส่วนประกอบต่าง ๆ ของกล่องคำตอบ

ใช้แป้นวรรค(space bar)เพื่อเลือกตัวเลือก หรือ ปุ่มเลือก

ใช้แป้นหนีค(Escape key) เพื่อยกเลิกกล่องคำตอบ ซึ่งจะได้ผลเหมือนการกดแป้นวรรคหรือแป้นป้อนเข้า(Enter key) ขณะที่ตัวชี้ตำแหน่งอยู่ที่ปุ่มเลือก ที่มีข้อความว่า 'ยก เลิก'

ใช้แป้นป้อนเข้า ขณะที่ตัวชี้ตำแหน่งอยู่ที่ปุ่มเลือกหรือที่ช่องเดิมข้อความ จะให้ผลเหมือน กดแป้นวรรค ขณะที่ตัวชี้ตำแหน่งอยู่ที่ ปุ่มเลือกที่มีข้อความว่า 'ใช่' ซึ่งเป็นการยืนยันหรือยอมรับ กล่องคำตอบนั่นเอง

ขณะที่ตัวชี้ตำแหน่งอยู่ที่ช่องเดิมข้อความ สามารถใช้แป้นลูกศรทั้งสี่ แป้น Home แป้น End เพื่อเคลื่อนย้ายตัวชี้ตำแหน่งไปมาได้ ใช้แป้น Delete และ แป้น Backspace เพื่อลบข้อความได้